

Výroční (průběžná) zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2015 – zakázka č. 2128

Název projektu: Využití her ve výuce francouzštiny

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: Mgr. Anna Třesoňková

Studenti magisterského studia na PdF UHK: Bc. Daniela Mlatečková, Bc. Markéta Klencová

Celková částka přidělené dotace: 26 500 Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu (max. 2 strany)

Grant specifického výzkumu podpořil studentky v jejich projektu sledujícím využití didaktických her ve výuce francouzského jazyka. Toto téma studentka Daniela Mlatečková zpracovává jako svou diplomovou práci a kolegyně Markéta Klencová se zapojila jako výpomoc s přípravou materiálu, sběrem dat a realizací odborného článku.

Studentky nejprve nastudovaly odbornou literaturu týkající se pedagogického výzkumu a didaktických her, jak obecně, tak v souvislosti s jazykovou výukou. Následně jsme rozvrhly etapy terénního výzkumu, který byl vázán na průběžnou a souvislou pedagogickou praxi studentek a tvořil jádro projektu. Studentky kontaktovaly dané školy a zahájily hospitace a rozhovory s učiteli. Následně provedly dotazníkové šetření a experiment s vlastnoručně vytvořenými hrami, jehož výsledky následně konzultovaly s učiteli.

Konkrétně bylo cílem výzkumu sledovat efektivitu a míru použití her ve výuce francouzského jazyka a jejich zařazování do výuky. Výzkum byl dále zaměřen na sběr efektivních her a konkrétních náležitostí jejich uplatnění. Dílčím cílem bylo otestovat některé konkrétní hry ve výuce a porovnat jejich kvality ve vyučovací proces. Zkoumané oblasti se zabývaly praktickým využitím her ve výuce, jejich náročností na přípravu, motivací žáka k lepším výsledkům a jejich celkovou kladnou i zápornou stránkou.

Výzkum byl převážně realizován na školách v Hradci Králové. Pro homogenost výzkumného vzorku z interview jsme se rozhodly oslovit učitele na 2. stupni základních a středních škol a víceletých gymnázií, kteří vyučují francouzský jazyk. Věková a genderová kritéria pro nás nebyla podstatná. Bohužel mnoho pedagogů se kvůli časové vytíženosti odmítlo rozhovoru zúčastnit. Z tohoto důvodu jsme rozšířily výzkumný terén na některé učitele z Vrchlabí, kteří byli ochotni s námi spolupracovat. K realizaci dalších částí výzkumu jsme si vybraly 6.-9. ročník základních škol, 1.-4. ročník víceletých gymnázií a 1.-3. ročník středních škol. Celkově se výzkumu zúčastnilo 8 učitelek a 92 žáků.

Jak již bylo zmíněno, výzkum byl rozdělen do několika etap. Prvním krokem bylo nastudování odborné literatury a již realizovaných výzkumů. Následovalo vytvoření pozorovacího archu, příprava dotazníků, rozhovorových listů a konkrétních her pro experiment.

Účelem pozorovacího archu bylo snadně a přehledně zachytit důležité jevy ve vyučovací hodině. K jeho vytvoření a vyhodnocení jsme využily hodnotící škály a upravily ji pro své potřeby. Obsahoval celkem 6 oblastí: přínos didaktických her, působení učitele, typ

didaktické hry, záměr didaktické hry, atmosféra a náročnost. Tyto oblasti byly dále rozděleny na dílčí oblasti.

Dotazník byl tematicky rozdělen do 3 oblastí: oblíbenost předmětu, oblíbenost her, význam her pro žáka. Celkově obsahoval 12 otázek, z toho 3 uzavřené.

Hlavní metodou pro sběr dat bylo polostrukturované interview. Rozhovorové listy obsahovaly třicet otázek, rozdělených do pěti hlavních okruhů: využití didaktické hry obecně, používání konkrétní didaktické hry, příprava didaktické hry, hra vs. žák a doplňující otázky (takové otázky, které se svým obsahem nehodily ani do jedné ze čtyř prvních kategorií).

Většina připravených otázek byla zodpovězena, v některých případech však došlo ke kladení jiných otázek z důvodu reagování na výpovědi respondentů. Rozhovory byly zaznamenány na diktafon. Získaná data pak byla doslovně přepsána a analyzována pomocí otevřeného a axiálního kódování, které vychází z metody zakotvené teorie (Strauss a Corbinová, 1999).

Poslední částí byla příprava vlastního experimentu. Bylo vytvořeno 7 her, přičemž se každá z nich orientovala na různé žákovy kompetence a dovednosti. Jednalo se o hry zaměřené na:

a) poslech - žáci uslyší úryvek ze známé pohádky a na základě toho sestaví ve dvojici rozstříhaný text, tak jak jde za sebou;

b) psaní - skupina žáků dostane jednu větu. První žák na ní začne navazovat svou větou, další žák další a takto stále dokola až vznikne nějaký příběh.

c) mluvení - žáci dostanou ve skupině papír s větami vztahujícími se k určitému tématu a musí připravit scénku, ve které je použijí;

d) gramatiku - žáci dostanou do dvojice nebo trojice hrací kartu "žízalu", jejíž tělo je sestavené z různých sloves. Žáci po hodů kostkou postoupí na příslušné políčko a vyčasuují určené sloveso;

e) porozumění textu - žáci mají za úkol správně poskládat komiks;

f) slovní zásobu - žáci hrají hru Černý Petr. Snaží se najít dvojice karet - obrázek a příslušné slovo;

g) fonetiku - žáci hrají pexeso. Jejich úkolem je najít dvojici slov, která se rýmují.

Všechny hry byly sestaveny pro práci ve dvojici nebo pro skupinovou práci a byl jim vymezen čas max. 15 minut. Byly také uzpůsobeny tak, aby mohly být aplikované na všechny ročníky. Obtížnost každé hry tak mohla být jednoduše upravena a pro všechny jazykové úrovně.

Po ozkoušení her následovala hodina s testováním znalostí na probírané učivo. Po vyhodnocení testu proběhla konzultace s učitelem o výsledcích získaných hrou. Studentky se snažily hry kombinovat a aplikovat na takové učivo, které učitel v dřívějších letech hrou neprocičoval. Vzhledem k náročnosti objektivitu pro nás měl experiment v celém výzkumu především ilustrativní funkci.

Výzkum splnil svá očekávání a přinesl řadu zajímavých a podnětných informací nejen pro učitele francouzštiny, ale i dalších cizích jazyků. Studentky na základě své práce sepsaly odborný článek prezentující problematiku her ve výuce a výsledky výzkumu, ve kterém mimo jiné shrnuly i podnětné rady pro praktické využití her v cizojazyčné výuce. Článek byl

předložen redakci odborného recenzovaného periodika *Cizí Jazyky*, a nyní čekáme na výsledky recenzního řízení.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Mlatečková, D., Třesohlavá, A., Klencová, M. Využití didaktických her ve výuce francouzského jazyka. V recenzním řízení periodika *Cizí Jazyky*. O uveřejnění a zadání do OBD budeme informovat.

Přehled realizovaných výdajů:

- a) osobní náklady (mzdy, odměny, odvody na zdravotní, sociální a úrazové pojištění, tvorba sociálního fondu, dohody o provedení práce a dohody o pracovní činnosti) a jejich stručné zdůvodnění - Osobní náklady 4300 Kč – hlavní řešitelce za metodologické vedení výzkumů studentek a vedení prací na příspěvku.
- b) Stipendia 13 000 Kč – stipendia pro studentky za pečlivou práci na realizaci výzkumu a příspěvku do periodika *Cizí Jazyky*.
- c) materiálové náklady (výdaje na pořízení drobného dlouhodobého hmotného majetku, nehmotného majetku – software, kancelářské potřeby, ostatní materiál) a jejich stručné zdůvodnění
nákup literatury a didaktických her: 6823 Kč

kancelářské potřeby 1434 Kč (laminátor pro výrobu kartiček pro hry ve výuce, papír, materiály na tvorbu a tisk dotazníků a rozhovorových listů)

externí disk 653,40 Kč

Povinné přílohy:

Výsledovka“ z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace

Bude dodáno: kopie publikačních výstupů

výpis z OBD – výsledky publikační činnosti podpořené projektem

Datum: 28. 12. 2015

Podpis odpovědného řešitele